

Dopis 40 signatářů Charty 77 ke Slovům k signatářům Charty 77, dokumentu Ch 77|3|87

Vážení přátelé,

přivítali jsme Váš "dopis signatářům" (dokument Charty 77|3|87), který otevřeně a přitom rozvážně hovoří mj. i o vnitřních problémech CH 77 a obrací se na všechny signatáře, aby se, pokládají-li to za potřebné, sami k dokumentu a k návrhům v něm obsaženým vyjádřili. Pokládáme to za správné a chápeme se nabídnuté příležitosti.

Předem bychom chtěli poznamenat jen tolik, že ne každému je vlastní vyjadřovat se písemně. I v CH 77 to patrně není vlastní většině signatářů. Přírodním způsobem pak vzniká situace, kde je víc slyšet ty, kteří psát umějí, a na druhé straně se objevuje jakási "pasivní většina" - situace, o níž Váš dopis hovoří na řadě míst. Ani my většinou nepatříme k těm, jimiž je vlastní písemná forma projevu, ale přesto se domníváme, že na iniciativu dopisu signatářům bychom měli reagovat i my, i když náš dopis nebude formálně vytříbený tak, jak bývají dokumenty CH 77.

V dopise se konstatuje několik věcí, které se nás bezprostředně dotýkají. Konstatuje se, "zvolna a smovolně vzniklo cosi jako 'aktivní jádro' CH 77". Konstatuje se, že u tohoto aktivního jádra začíná padat v úvahu přirozená přestárlost, neboť jejich velký počet patří k zakládajícím signatářům, kterým

proste přibývá lidských 10 let. Konstatuje se, že tu začíná být cosi jako generační problém uvnitř CH 77, a naznačuje se, že komunikace a mlado generací signatářů zdaleka není tak v pořádku, jak by být měla. Měla se konstatuje, že vzniklo v CH 77 jakési "zvykové právo", které se v podstatě zatím dobře osvědčovalo. V souvislosti s tím se pojednává o problematice tzv. kolektivů mluvčích a konstatují se nedostatky této "instance". Na místo kolektivů mluvčích se navrhuje ustavit klub mluvčích, v němž by se dosažení kolektivů mluvčích sám přenesl. Posléze se navrhuje ustavení fóra CH 77 a zdůvodňuje se jeho žádoucnost.

Uvedená konstatování jsou sympatická svou otevřeností a návrhy jsou stejně tak sympatické svou iniciativností. Domníváme se ale, že tu je řada otevřených otázek.

K větší centralizaci v CH 77 by vedlo nahrazení kolektivů mluvčích klubem mluvčích. Formulace dopisu jsou v tomto bodě velmi mlhavé. Zůstává faktem, že mluvčí patří i patří skoro výhradně k onomu "aktivnímu jádru" CH 77, které se v velké části omezuje na věkově starší generaci a na osoby, které buď žijí v Praze a Brně, nebo mají s těmito centry pravidelný a ustálený kontakt. Ustavení klubu mluvčích na této situaci nic nezmění. Nestalo se ale náhodou to, že se v důsledku "zvykového práva" vytvořilo "aktivní jádro" poněkud svůlně? Mestřilo toto "aktivní jádro" na sebe všechnu důležitou (a jistě obtížnou a často nezaviděnáhodnou) práci s takovou odpovědností, že se jaksi stalo "soběstačné", a jako důsledek toho se tu objevila "pasivní většina"? Byla iniciativám "zdola", aktivnímu přihlášení se ke spolupráci z řad té tzv. "pasivní většiny", především z řad mladé a nejnablíží generace, věnována patřičně kladná pozornost a bylo jejich přihlášení ke spolupráci a spoluzodpovědnosti skutečně plně akceptováno?

"Problém "pasivní většiny" je dnes v podstatě problémem mladé generace v CH 77 - i mimo ni. Tak jako převážná část "aktivního jádra" patří ke starším ročníkům, tak převážná část "pasivní většiny" je tvořena signatáři mladé generace, kteří dospěli teprve v posledních letech. Jejich přihlášení se podpisem v CH 77 bylo snad u všech z nich spojeno s vědomím, že na sebe budou nejen spoluprást, ale i spoluzodpovědnost spojenou s aktivní prací. V takovém případě je docet nesprávné hovořit o "pasivní většině" a je třeba uvěřit, že by se nemělo hovořit o té práci nepřipouštěné většině. A proč nepřipouštěné? Protože si "aktivní jádro" stačí samo, domnívá se, že je dostatečně reprezentativní, nebo dokonce snad proto, že mladí by mohli mít v lecčems jiné názory, protože mají jiný životní styl a jinou optiku?

Domníváme se, že "generační problém" CH 77 není jejím problémem vnitřním. Že je problémem i vnějším, Otázkou vztahu CH 77 k mladé generaci, k jejím potřebám a zájmům a otázkou vztahu mladé generace k CH 77 jako takové (tj. k jejímu ustavujícímu prohlášení + jejím skoro 350 dokumentům + jejím signatářům jako lidským osobnostem, zejména pak k osobnostem reprezentujícím "aktivní jádro"), to jsou vzájemně spojené otázky, které zdsleka nejsou tak neproblematické, aby mohly být přeházeny mlčením. V praxi se vytvořila v naší zemi situace, kdy CH 77 je považována jako jakási politická instance, jejíž boj za zaručení legality a lidských práv - zejména pokud se týče VONSu - plně ocanován, ale mladá generace se při řešení svých politických obtíží a problémů cítí odkázána jen sama na sebe a sdružuje se v zájmové a regionálně členěných seskupeních, které jsou jí bližší než CH 77 a oním ustáleným "aktivním jádrem".

Charta 77 nemůže zjasnit vyslovovat nějaký jednostranný politický program (je naopak seskupením názorově pluralistickým), ani nemůže být spikrem nějaké jediné zájmové skupiny nebo generační vrstvy. Je snad možné, a je to snad v pořádku, zapřikokovávat spoluúčast na spoluzodpovědnosti těch, kteří se k ní hlásí proto, že by tito noví mladí aktivisté vznášeli nové zájmy, nové názory, nová hlediska a snad i nová východiska a orientace vlastní generaci nikoli šedesátých let (to jsou léta, z nichž "vycházela" většina představitelů pozdějšího a dnešního "aktivního jádra"), ale osmdesátých let? CH 77 si získala ohromnou mezinárodní vážnost i vliv, ale její pozice mezi naší vlastní mladou generací tito vážností a vlivu neodpovídá. "Aktivní jádro" musí si být vědomo toho, že CH 77 začíná chybět zázemí v mladé generaci vůbec, nejen v řadách mladých nových signatářů. Neměli si toho vědomo, má-li pojem, že je v tomto ohledu naopak všechno v pořádku, mohlo by se stát, že CH 77 nebude

dostatečnou platformou, na níž by byla plně reflektována šíře potřeb a zájmů společnosti. Domníváme se, že "zvykové právo" CH 77 vedlo k určité izolaci nejen "aktivního jádra" od ostatních signatářů, ale i k určité izolaci CH 77 od významných zájmových a generačních skupin v naší zemi. Domníváme se, že pokud by CH 77 chtěla jak v rozsahu našich dvou federálních republik, tak v měřítku mezinárodním být instancí skutečně reprezentativní (s jen nějakým "soukromým klubem"), bude nutno přikročit k zásadním změnám v její vnitřní struktuře. Tyto změny nepřinese nevhovány Klub mluvčích. Je nutno, podle našeho názoru, přestat se "zvykovým právem" "aktivního jádra" na práci při vedení chartistických záležitostí, protože se ke spolupráci hlásí aktivisté další a noví. Mnoho z nich žije a působí mimo Prahu, Bratislavu a Brno, takže otázka jejich aktivního uplatnění v CH 77 sebou nutně přináší nové myšlenkové proudy, nové pohledy a novou praxi. Jedinou jinou alternativou by zůstávalo, že by si mladí museli vytvořit nějakou novou instanci, která by reflektovala i jejich zájmy, sami. Tato alternativa je možná. Otázkou je, zda je nutná a jaký dopad by to mělo.

Ze všech těchto důvodů vítáme projekt Fóra CH 77, které by bylo nejen "ventilátorem", kterým by proudil zvenčí do CH 77 a z CH 77 do jejího "centra" "čerstvý vzduch", ale bylo by jakýmsi "malým parlamentem" CH 77, jenž by uchl, abychem tak řekli, hrát úlohu, kterou ve starém republikánském zřízení říma měl lidový tribunát. To znamená, že jeho hlas by nebyl pouze hlasem poradním. Fórum CH 77 by se mělo v prvé řadě opírat o koordinovanou účast signatářů mimo hlavní města a signatářů "druhé vlny", tj. signatářů, kteří se připojují v těchto letech a jsou skoro bez výjimky příslušníky mladé generace (která si už vytvořila svoje kulturní krystalizační centra, jež je možno Fórum postavit do služeb) a dokonce, a to velmi intenzivně, i o účast zainteresovaných nesignatářů (protože i jim by tu CH 77 měla být otevřena, tak jako je VONS ku pomoci všem občanům bez rozdílu). Organizační problémy s tím spojené jsou do značné míry a to zajistit si mladí a noví aktivisté sami, ale musejí vědět, že se na práci a požadavky Fóra bere vážný praktický vztel, že bude zaručeno, že realizaci podnětů a požadavků Fóra nebude bráněno at tím či jiným způsobem dosavadním "aktivním jádrem" s jeho Klubem mluvčích, jehož existenci vůbec nepovažujeme za něco, co by přineslo vyhlídky na změnu dosavadního "zvykového práva". Toto "zvykové právo" se sice osvědčuje v mnoha bodech, ale v jiných už je březdo. A doplnit staré zvyky novými zvyky je podle našeho názoru věc přirozeného vývoje lidského společenství. Zavést jako "zvyk" aktivní podíl mladé generace na práci CH 77 (se všemi důsledky z toho plynoucími) je podle našeho názoru věc, která je neodkladná.

Signatáři Charty 77 (rok narození, místo pobytu):

Rudolf Berezka (1942, Mariánské Údolí), Viktor Breth (1959, Praha), Petr Cibulka (1950, Brno), Stanislav Devátý (1952, Gottwaldov), Roman Grič (1956, Jihlava), Martin Hüger (1962, Praha), ing. Tomáš Hradílek (1945, Lipník nad Bečvou), Petr Hrach (1955, Sušice), Mikoláš Chadima (1952, Praha), Zdeněk Ingr (1953, Pardubice), Dagmar Kadlecová-Hlavsová (1956, Dolní Koupice), ing. Milan Kohout (1955, Praha), Jiří Kostur (1942, Vchlovice), Jiří Koula (1960, Chomutov), Libor Kuch (1963, Praha), Vladimír Líbal (1954, Plzeň), Miloslav Mašek (1958, Praha), Jaroslav Mlejnek (1959, Praha), Jiří Mrázek (1945, Praha), Karel Mrázek (1957, Chomutov), Aleš Müller (1964, Blansko), Jaroslav Ondrák (1961, Praha), Milan Pavlišťík (1963, Rožnov pod Radhoštěm), Jan Pílnáček (1954, Praha), Stanislav Pitaš (1957, Šonov), Petr Prokeš (1949, Praha), Jan Rampich (1966, Plzeň), ing. Zdena Řeháková (1953, Praha), Dušan Skála (1954, Brno), Jitka Skálová (1960, Brno), Zdeněk Soosa (1954, Praha), František Stárek (1952, Praha - autor textu), Marcela Stárková (1952, Praha), Jaromír Šavrdá (1933, Ostrava), Zdeněk Šmerda (1958, Praha), Petr Tačoun (1946, Praha), Jiří Vaněk (1954, Praha), Vladimír Voják (1951, Praha), Luboš Vydra (1946, Praha), Václav Žufan (1960, Klatovy).